

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ח ד' קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 128

מסכת בבא קמא ק'-ק"ו

בס"ד, י"ח חשוון תשס"ב

השבוע בגליון

- הנאה מעישון סיגריה, מתי וכיצד?
- למה אתה מעשן?
- יועץ אלמוני מול "פנקס הקבלנים"
- מסירת מידע שגוי לבעלי גמח"ס

- מצווה לסייע בידי החולה לשוב בתשובה
- איך מדפיסים את הלוגו של "מאורות הדף היומי"?
- ויכוח בין מוציא לאור לבעל בית דפוס

- תשלום עבור חפץ שלא הוזמן
- מכירת ספר תורה עם טלאי כמהודר
- מצוות ביקור חולים, מקורה ודיניה
- יש לבקר את החולה ביחידות

דף ק/ב צבעו כאור

תשלום עבור חפץ שלא הוזמן

במשנתנו נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה, לגבי אדם שסיפק עצים לנגר, וביקש ממנו לעשות לו כסא מהם, והנגר טעה ועשה ספסל מעצים אלו, אם על הנגר לשלם לבעל העצים את דמיהם ולהשאיר את הספסל אצלו, או שמא על בעל העצים ליטול את הספסל ולשלם לנגר תשלום מופחת בלבד [הוצאות, או דמי שבחו של הספסל - הנמוך מבין השניים]. אולם, לכל הדעות, כאשר הנגר יצר את החפץ שהזמין הלקוח, אך עשאו מכוער, אין הבעלים רשאי לדרוש את דמי העצים, אלא יטול את החפץ וישלם לנגר תשלום מופחת, וכך נפסק להלכה (ומב"ס ה"ל שכירות פ"י ה"ד, שו"ע חו"מ סי' ש"ו ס"ג). [לגבי חישוב התשלום המופחת נחלקו הראשונים בדבר (עי' טושו"ע שם ונתיבות המשפט' בשו"ע שם, ועי' 'משפט שלמה' סי' ל"א)].

מקרים מעין אלו, שבעל מלאכה אינו עומד בתנאי החוזה שסוכם עמו, מתרחשים חדשים לבקרים, אך יש לדעת, כי לא בכל מקרה רשאי מזמין העבודה לטעון "אין זו העבודה שסיכמנו עליה" ולהפחית בתשלום התמורה.

מכירת ספר תורה עם טלאי כמהודר: מעשה בנדבן, שרכש יריעות מהודרות ומסרן לסופר סת"ם, שיכתוב עליהן ספר תורה מהודר. כאשר הושלמה המלאכה נמסר ספר התורה לידי הנדבן כאשר באחת מיריעותיו היה חור, שעליו הודבק קלף חדש. הסופר סיפר, שהוא טעה בכתיבת אחד משמותיו של הקב"ה, ועקב כך הוא נאלץ לגזור את מקום הטעות ולהדביק במקומה קלף חדש. עתה, תבע הנדבן שהסופר יכתוב עבורו יריעה חדשה, שהרי זו אינה "מהודרת".

המהר"י אסאד (שו"ת 'יהודה יעלה' ח"ב סי' רצ"ב), שבפניו הוצגה השאלה קבע, שהסופר אינו מחוייב למלא את דרישת הנדבן. שכן, אדם המזמין עבודה אצל סופר, יודע שכדרך בני אדם עלולות להתרחש טעויות פה ושם (שו"ת הרשב"א סי' אלף נ"ו), ומראש הוא מוחל עליהן ועל ההוצאות הכספיות שיגרמו לו בגינן. לפיכך, יש להתייחס אל הסופר כמי שמילא את מחוייבותו, שהרי הוא עמד בסיכום ועשה את מלאכתו נאמנה, ככל שבן אנוש מסוגל להוציא מתחת ידו (עי' שו"ת 'בנין ציון' סי' קס"ד שנתפק האם אמנם הסופר פטור).

אולם, האחרונים מבארים, כי ניתן לזקוף טענה זו לזכות הסופר, אך ורק כאשר הוא **נשכר** לכתוב על יריעות של מזמין העבודה. אך ה**רוכש** ספר תורה אצל סופר, רשאי לדרוש ממנו לכתוב יריעה חדשה, במקרה כגון זה, מאחר שלא סוכם ביניהם שהתשלום יהיה תמורת **מלאכתו** של הסופר, אלא תמורת **רכישת** ספר תורה מהודר, וככזה עליו להיות מושלם (שו"ת 'פתחי חשן' שכירות פ"י, מ"ד).

דף ק/א ילכו זו ביקור חולים

מצוות ביקור חולים, מקורה ודיניה

חז"ל בסוגייתנו דורשים מהפסוק (שמות י"ח) "והודעת להם את הדרך ילכו בה",

המשך בעמוד הבא

לעילוי נשמת

מרת

חיה העניא וסרמן ע"ה

ב"ר מנחם מאנעס ז"ל

נלב"ע כ"ד אלול תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י ידידנו

הר"ר **יעקב ויינרוט** וזוגתו מרת **גיזל**

שיחיו רמת גן

לעילוי נשמת

מרת

הר"ר יצחק פרי ז"ל

ב"ר שמואל זינוויל ז"ל

שהמשך מורשת אבותיו להדפסת ספרי בית

סוכטשוב והפץ במסירות את "מאורות

הדף היומי" בארה"ב נלב"ע ג' חשוון תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

בארץ ובארה"ב

לעילוי נשמת

מרת

טובה בורנשטיין ע"ה

ב"ר משה אליעזר ז"ל

נלב"ע כ' חשוון תשנ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י חתנה ובתה הר"ר **יעקב**

בר זלוגי מרת **רינה** שיחיו -סביון

המשך מעמוד קודם

רבי שלום שכנא רבו של הרמ"א, השתטח על קברם של המהרש"ל ומהר"ם מלובלין וגם על קברו של החוזה מלובלין, אבי החסידות הפולנית לא פסח. וככלותו להתפלל על קברי הקדושים עמד על גבעה ונשא מדברותיו:

רבותינו הקדושים, חכמי לובלין! אתם שהרבצתם את התורה בעיר זו, יסדתם ישיבות והעמדתם תלמידים הרבה, אתם רבובי, שמאורכם אנו נזונים ומפיקים אנו חיים, - באתי להודיעכם כי אני עבדכם יהודה מאיר בן מרגלא, החלטתי להחזיר את העטרה ליושנה, והנני מזמינכם לחג הנחת יסוד להיכל התורה, לבית שנגדל בו תורה עד ביאת הגואל, ובטוח אני בזכותכם ובזכות תורתכם שאצליח במפעלי למען שמו הגדול ותורתו -

עצמתי את עיני ונדמה לי כי כל החלל מלא מנשמות קדושות השטות ומסובבות את הרב הצעיר והפלאי הזה העומד לפני. חשבתיו אז, אולי גם הוא כחד מן קדמאי, שבה אלינו מעולמות עליונים וכעבור זמן ייעלם וישבו אל נוהו.

מחשבות נוגות כאלו לא הרפוני גם בימי שגשוגו של הרב, כשעלה מדרגה לדרגה על סולם ההצלחה ונהיה למנהיג בישראל בה"א הידיעה. הוא לא התרגש מעולם מכל הכבוד העצום שהעניקו לו רבבות ידידיו ומעריציו וגם אויביו ומתנגדיו כרעו לפניו בדרך. הוא רק שאף ליצובם ולביסוסם של מפעלי חייו, כמו שהרגיש כי רק על זמן מוגבל ניתנה לו האפשרות לפעול ולהפעיל, להרבות כבוד התורה וכבוד שמים.

לא פעם שמעתי מפיו ביטויים תמהים ומפלאים שלא ידעתי את פשרם, ורק אחרי כן צצו ועלו במחשבה. הוא ידע את תפקידו והשתדל לגשם את כל תכניתיו במהירות. אין פנאי, צריכים להחיש, חבל על הזמן - דברים כאלה היו מרגלא בפומיה תמיד.

מספר היה לעיתים קרובות את האגדה המשפחתית היפה:

למסבא קדישא הצדיק רבי פנחס'ל מקוריץ זצ"ל היה בן אחד ויחיד, נחמד למראה, שקראו לו מאיר'ל. אבן טובה היה הילד, פיקח ומלא חן, מצטיין בלימודיו ומתנהג בחסידות לשמחת כל רואיו. רבי פנחס'ל התפאר בו וראה אותו כיוורש כסאו אחרי מאה ועשרים.

קרה פעם ופרצה מגיפה איומה בסביבת קוריץ. כיוון שניתנה רשות לשטן המשחית, שוב לא הבחין בין טוב לרע ובין זכאי לחייב. אנשים נפלו כזבובים, בתי מדרשות נתמלאו מתפללים ביום ובלילה. היללות בקעו שחקים, אך כנראה לא הגיעו עד כסא הכבוד, כי ננעלו שערי רחמים. המגיפה, לא די שאינה נחלשת, כי גם גוברת היא מיום ליום, מתפשטת והולכת. **באו היהודים** האומללים מן הסביבה לקוריץ, אל רבי פנחס'ל, שהיה עוד תלמידו של הבעש"ט הקדוש, ושאגו יחד בלבבות נשברים: הושיעה רבי! אנו יודעים כי יש לך דעה בשמים, מתחשבים בך שם, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, חוס ורחם עלינו, רבי, תעורר רחמי עליונים שתסור המגיפה מעלינו ומעל נשוננו וטפנו!

נתעטף רבי פנחס'ל ועמד בתפילה, שפך צקון לחשו לפני ריבון כל העולמים והרעיד עולמות עליונים ותחתונים - אולם לשוא נלאה לקרוע את גזר הדין האיום והנורא. לפתע פתח רבי פנחס'ל את ארון הקודש והכריז במעמד כל העדה:

רבותי של עולם! כל אחד ויחיד יש לי, מאיר'ל, החביב עלי כאישון עיני, אני נותן לך אותו במתנה גמורה, קחהו מאיתי ובלבד שיהיה קרבן כפרה בשביל כלל ישראל!

נתקבלה תפילתו של רבי פנחס'ל במרומים והמגיפה נעצרה... בו ביום חלה ילדו

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

כי מצוה על בן גילו, היינו: בן מזלו (ר"ן נדרים לט"ז) של החולה לבקרו, למרות שהוא נוטל אחד משישים מחוליו. לדעת רבים מהראשונים ביקור חולים הוא מצוות עשה **מדאורייתא** (רבינו יונה ברכות פ"ג ועוד). אולם, לדעת הרמב"ם (הל' אבל פ"י הל' א') זו היא מצווה **מדרבנן**, ששורשיה במצוות "ואהבת לרעך כמוך". כלומר, נצטוונו מן התורה לגמול חסד עם הזולת, אך ציווי זה אינו מגדיר פעולות מדוייקות ומעשים ספציפיים שיש לבצע, וחז"ל הם שקבעו והגדירו פעילויות מסויימות כמצווה, ובכך קבעו את גדרי החיוב וההפעולה שיש לנקוט כדי לסייע לחולה.

[**האם העוסק בביקור חולים פטור באותו זמן מעשיית מצוות אחרות?** הגאון רבי גדליה נדל שליט"א (קונטרס אחרון סי' ד' ס"ק י"א) מדגים הלכה למעשה את ההשלכות ההלכתיות הנגרמות מקביעת חז"ל את ביקור החולים כמצווה בפני עצמה. כידוע, "העוסק במצווה פטור מן המצווה". והנה, בימי חייו היהודי מקיים מצוות אין ספור. כאשר הוא אוכל, הוא שומר על גופו, כאשר הוא מלביש את ילדיו הוא גומל עמם חסד וכן הלאה. האם נאמר, שבכל אותם רגעים הוא פטור מעשיית מצוות אחרות? ודאי שלא. שכן, אך ורק בעת עשיית **פעולה ספציפית** שעליה נצטוונו במפורש, פטור מבצעה מן החובה לקיים מצוות אחרות. לפיכך, לו היה ביקור החולים ענף וחלק ממצוות נמילות חסדים, וחז"ל לא היו מגדירים את פעולותיה, העוסק בביקור חולים לא היה פטור באותה עת מעשיית מצוות אחרות. אולם, לאחר שחז"ל קבעו את ביקור החולים כמצווה בפני עצמה, קיים איפוא, גם לגביה הכלל של "העוסק במצווה פטור מן המצווה".]

בית החולים שייסד רבי עקיבא איגר זצ"ל: גדולי ישראל הקפידו והידירו אחר קיום מצווה זו, המוטלת על כל אדם, כפי שכתב הרמב"ם (שם הל' ד') "בקר חולים מצוה על הכל". על הגרע"א זצ"ל מסופר (ספר "תולדות רע"א") שבתקופת כהונתו כרבה של פרידלנד, הוא נהג לבקר את כל חולי עירו בכל שבוע, וכאשר פשטה במדינה מגיפת דבר, הוא היה בודק את כל חולי עירו בכל שבוע, וכאשר פשטה לוודא שהציבור מקפיד על ההיגיינה הנדרשת. על כך ועל פעולות נוספות למניעת התפשטות המגיפה, הוא קיבל את הוקרה מן הקיסר. לימים, כאשר התמנה לרבה של פוזנא, ומרוב טרדותיו נבצר ממנו לקיים את המצווה החביבה עליו, הוא שילם מכיסו את שכרם של שני אנשים, שביקרו את החולים בכל יום ודיווחו לו על מצבם. כעבור מספר שנים הוא גם יסד בעירו בית חולים.

אכן, ה"חפץ חיים" תמה בספרו ("אהבת חסד" ח"ג פ"ג), מדוע אין מקפידים על מצווה זו המוטלת על הכל, וכבר לפני מאות רבות בשנים ייעץ תלמיד חכם ורופא ירושלמי (ספר ליקוטים מרבי רפאל מרדכי מלכי מחברת ב'), שמן הראוי להקים חברת "ביקור חולים" בכל עיר, כפי שמציין בעל ה"ציץ אליעזר" (נח"ה "רמת רחל" פ"ו אות ג'), שכמעט מן הנמנע לקיים מצווה זו בשלמותה, בפרט בעיר גדולה שרבים בה החולים, ועל כן, ראוי להקים חברת "ביקור חולים" שתקיים את המצווה בשליחות בני העיר.

יש לבקר את החולה ביחידות: השל"ה הקדוש כותב (ח"ב מס' פסחים) כי מצות ביקור חולים כוללת בתוכה מצווה בגוף, בנפש ובממון. **בגוף** - להתעסק בצורכי החולה. **בנפש** - להתפלל עבורו. **בממון** - לסייע בידו, אם הוא זקוק לכך. בספר "לשון חכמים" (ח"ב סי' כ"ה) אף מציין, כי ההולכים בשבת בבוקר לבקר את החולה ברוב עם, אינם יוצאים ידי חובת ביקור חולים, שהרי אינם יכולים להתפלל עליו בשבת, וכן, משום שהחולה אינו שופך את מר נפשו בפני ציבור. אלא, ראוי לבקר כאשר הוא בודד, ולהעניק לו את האפשרות להשיח את אשר על לבו.

מצווה לסייע בידי החולה לשוב בתשובה: מטבע הדברים, החולה מהרהר בליבו בדברי תשובה בשעת מחלתו (מאירי נדרים מ"א), ואף אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני איוב רמז תתק"ט), ש"אין חולה עומד מחוליו עד שמוחלים לו כל עוונותיו". ואכן, כתב השל"ה (שם), שעל המבקר את החולה לעוררו להתוודות על חטאיו, שהרי אם מצווה לסייע בצורכי גופו ובריאותו, ודאי שיש לסייע לצורכי נשמתו, וכפי שהורה ה"חפץ חיים" (שם), שהמבקר אצל חולה בעל אמצעים, שלא תרם צדקה וחסד כראוי, יזכיר לו לתקן דבר זה.

דף קא אשר יעשונו זו לפנינו משורת הדין

קולות, חומרות, ומה שביניהם

מהפסוק (שמות יח/כ) "ואת המעשה אשר יעשונו", נדרש בסוגייתנו, שמצווה על האדם לנהוג לפניו משורת הדין, ולעיתים אף להחמיר על עצמו ולהעניק לזולת את אשר אינו חייב לתת לו מן הדין. רבינו יונה ("שערי תשובה" שער ג"יג) גם כותב, כי מצווה זו, חשובה ויקרה כמאמר חז"ל (מסכתות קטנות מסכת כלה רבתי פ"ה הל' א') שלא חרבה ירושלים אלא על שלא נהגו בה לפניו משורת הדין. מאידך, אין אנו מוצאים שחז"ל שיבחו אדם המקיים מצווה שאינו חייב בה, ואף אמרו (ירושלמי מסכת שבת פ"א ה"ב) ש"כל מי שהוא פטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט". יש, איפוא, לברר, מהו הכלל המנחה את האדם, באלו מקרים עליו להחמיר על עצמו, ומתי אין בכך כל עניין.

בעל ה"שדי חמד" (כללים, מערכת כ' אות ט"ז) מבאר, כי בכל הנוגע לדברים שבין אדם לחבירו, גם הפטור מן המצווה לחלוטין ומחמיר על עצמו לקיימה, מקיים מצווה ואינו נקרא הדיוט, שהרי למעשה חבירו נהנה מכך, ויש תועלת במעשהו. לעומת המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

זאת, במצוות שבין אדם למקום יש לבדוק, אם כלל אין זו מצווה שיש לקיימה, או שמא המצווה קיימת, אך הוא פטור ממנה. כגון: אדם היושב בסוכה בשעה שיורדים גשמים נקרא הדייט, שהרי אין כל תועלת בישיבתו בסוכה באותה עת, ואין הוא מקיים כל מצווה בכך. לעומת זאת, המחמיר לשתות מים בסוכה, אף שאין חובה לעשות כן, הרי זה משובח (רמב"ם הל' שופר וסוכה ולולב פ"ו הל' ו'), שכן, אמנם לא חייבוהו לטרוח ולהכנס לסוכה לצורך שתיית מים, אך וודאי שהשותה בסוכה מקיים מצווה.

דף קא/א יש שבח סמנין על גבי צמר

איך מדפיסים את הלוגו של "מאורות הדף היומי"?

סוגייתנו דנה אם בעליו של בגד אשר קוף שפך עליו צבע, פטור מתשלום לבעל הצבע בגין ערכו של הבגד שהאמיר, שכן, ספק הוא אם יש להתייחס אל הצבע שנוסף לבגד כאל השבחה ממשית (עי' "שערי יושר" שער ג' פרק כ"ה). את הביאור בסברא זו נוכל להבין על ידי המעשה הבא שהובא לפני הרא"ש.

צייר שביקש להבטיח את שכרו: יהודי חובב ציור סיפק בד לצייר כדי שהלה יצייר עליו. עם סיום העבודה הודיע הצייר, שהוא אוסר בהנאה על בעל הבד את חלקו בציור, עד שזה ישלם את שכרו.

בפני הרא"ש (שו"ת כלל י"ב סי' ו') הובאה השאלה, אם בכוחו של הצייר לאסור על אחרים ליהנות מן הצבע, והוא הכריע לשלילה. אחד מנימוקיו הוא, שאין ניתן להתייחס אל הצבע כאל חפץ בעל ערך ממוני, שהרי במתכונתו הנוכחית אין בו כל שימוש, וגם אם יגרדוהו מן הבד הוא לא יהא ראוי למאומה. מעתה ניתן לומר, שאדם שצבעו את בגדו בלא בקשתו יכול לטעון כלפי בעל הצבע, שהוא אינו חייב לשלם, שהרי למעשה בעל הצבע אינו יכול להצביע על הבגד ולומר: "הנה, הממון הזה התווסף לבגד".

ויכוח בין מוציא לאור לבעל בית דפוס: תשובתו של הרא"ש עמדה בפני אחד מבתי הדין, שלפניו הופיעו מוציא לאור ובעל בית דפוס, שמחמת שרשרת של טעויות ואי הבנות חמורות ביניהם, הם נקלעו לוויכוח סוער בדבר הסכום שעל המוציא לאור לשלם לבעל בית הדפוס. מאחר שהנידון נסוב אודות פרטי עבודת ההדפסה, החכמנו בנושא זה מפיו של הר"ר שמעון פדל הי"ו, אשר מדפיס במסירות רבה מידי שבוע 40,000 גליונות "מאורות הדף היומי" בעברית ובאנגלית.

כידוע, ניתן להדפיס בצבע אחד - "שחור לבן", וניתן להדפיס הדפסה צבעונית, השונה במהותה ובמחירה מהדפסה ב"שחור לבן". הדפסה נעשית על ידי פלטה עשויה מתכת, שעליה מודגשות המילים או הצורות העומדות להדפסה. להדפסה ב"שחור לבן" די בפלטה אחת. לעומת זאת, לצורך הדפסה צבעונית, דוגמת הלוגו של הגליון אותו אתה אוזז בידך, יש להשתמש בארבע פלטות, משום שמכלול הצבעים המוכרים לנו מורכב מארבעה צבעי יסוד: כחול, אדום, צהוב ושחור. כמובן, שתהליך ההדפסה הצבעונית מייקר את עלות ההדפסה באופן משמעותי. אותו מוציא לאור, שסיים להעלות על הכתב את חידושי תורתו, ביקש להדפיס בהדפסה צבעונית. הבנתו בנושא ההדפסות כללה את הידיעה, כי כדי להדפיס ספר יש צורך בפלטות. על ההבדל בשיטת העבודה ועל הפרשי העלות שבין הדפסה צבעונית לבין הדפסה ב"שחור לבן" הוא לא שמע מעולם. מצוייד בידיעה דלה זו הזמין המוציא לאור הדפסה צבעונית של ספרו באחד מבתי הדפוס, בלא לסכם על התשלום.

עם השלמת המלאכה, בעל בית הדפוס תבע שכר מלא של הדפסה צבעונית, שהרי המוציא לאור נהנה ממנה ועליו לשלם את דמי הנאתו. אולם, המוציא לאור טען, כי מאחר שהם לא הבינו זה את זה, ומעולם לא סוכם ביניהם מחיר העיסקה, ההסכם ביניהם בטל ומבוטל, ומעתה, בעל בית הדפוס אינו אלא כקוף ששפך צבע על ראובן על בגד של שמעון, שסוגייתנו לא הגיעה להכרעה בדבר מחויבותו של בעל הבגד לשלם עבור צבע זה.

אולם, בית הדין הכריע (פ"ד ירושלים ד"מ ובי"ג פס"ד עמ' ר"א), שעל המוציא לאור לשלם את מלא הסכום הנדרש על ידי בעל בית הדפוס. שכן, דווקא אדם שלא ביקש שיצבעו את בגדו פטור מתשלום. אולם, כאשר הבגד עמד לצביעה, חייב בעליו לשלם, משום שנחסכה ממנו עלות דמי הצביעה שעמד לעשות (תוס' קב"ב ד"ה "מי הודיעו לצבע"). לפיכך, גם המוציא לאור שעמד לבצע הדפסה צבעונית חייב בתשלום מלא.

דף קא/ב במי שהנאתו וביעורו שוין

הנאה מעישון סיגריה, מתי וכיצד?

מבואר בסוגייתנו, כי כאשר נדרשים להכריע אם בגידול קרקע מסויים יש לנהוג בקדושת שביעית, הכלל הקובע הוא שיהא "הנאתו וביעורו שווין", כפירות. כלומר, כפי שכלוויים של פירות מאכל הוא על ידי אכילתם וההנאה מהם באותה

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

מאיריל אנושות...

קמה בעיר מהומה גדולה, הלא מאיריל הוא הבן יקר של הצדיק, ילד שעשועיו, בלעדיו הוא פשוט לא יעצור את לחיות. ומאיריל בעצמו - ילד כה יקר ונחמד, מופלא בתורה ובחסידות, והנה הוא כבר עוזם עין אחת, רק שעות ספורות נותרו לו לחיות...

נחפזה העדה שוב לביתו של הצדיק, בבכיות וזעקות שפלחו את האויר עד לב השמים:

לא-צדיק וקדוש! לא ולא! איננו חפצים בקרבן הגדול שלך. אנו מעדיפים את האור הגדול, את מאיריל, שעוד יאיר פעם ככובב מזוהר בשמי היהדות!

וכה הוסיפו לצעוק ולהתייפח, עד כי נכמרו רחמי של רבי פנחסיל והוא ניגש בפעם נוספת אל ארון הקודש, הכניס ראשו בין ספרי התורה וקרא:

רבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך שנתתי את בני מאיריל במתנה גמורה ובלב שלם לכפר על בני ישראל, אכן שמעת תפילתי והגמילה נעצרה - אך מה אעשה והיהודים בעירי מסרבים לוותר על מאיריל שלי ואין לי עצה מה עושים אתם?

חלפו רגעים של דומיה. ראשו של הצדיק רכון בין הספרים הקדושים, דמעה טהורה גולשת מעיניו ומלחלחת את הגוילין. הקהל העצום שנתאסף בבית מדרשו ציפה למתרחש בנשימה עצורה.

ולפתע מתנשא ראשו עטור השיבה של רבי פנחסיל והוא מכריז בנימת חינונים מצלצלת: "מי שבירך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך וירפא את החולה "יהודה מאיר". מפי כל הנאספים פרצה שאגת "אמן" אדירה שהדהדה למרחקים. ורבי פנחסיל הוסיף אחר כך להרצות טענותיו כלפי שמיא:

רבונו של עולם! אמנם נתתי לך במתנה גמורה את מאיריל. הוא שלך וישאר שלך. אולם הרי כלל ישראל פדאוהו ממות והוסיפו לו את השם "יהודה", מכיון שכן שוב איננו שלי, וגם לא של מלאך המות, הוא שייך לכלל ישראל...

ורבי יהודה מאיר שפירא, הילד, הבריא לשמחת כל בני עירו, הקב"ה העניק לו חיים ארוכים. ושנים רבות הרביץ תורה בישראל, הפיץ את האור האלוקי ואת נוגה החסידות לדורי דורות...

ואת שמו של סבא רבי יהודה מאיר אני נושא - היה הרב מלובלין זצ"ל מוסיף מידי פעם - ועלי להשלים את אשר התחיל סבא. נו, אדם שכל חייו נתונים לו במתנה - כיצד לא יהא שרוי תדיר רק בשמחה? אם לא מגיע לו מאומה מהרבונו של עולם, הרי כל שנותיו מאוצר מתנת חנם, הריהו באורח טבעי שמח. הרי אלמלא נתקבלה תפילתו של סבי רבי פנחסיל מקוריץ ובנו רבי יהודה מאיר לא היה נותר בחיים - הן ממילא לא הייתי יורד לעולם הזה!... כל חיי במתנה... כל חיי בשמחה!...

כה הסביר הרב מלובלין את פשר סוד שמחתו הגדולה, מהיכן שואב הוא כוחות עילאיים להיות שופע חדוה וצהלה אף ברגעים הכי מרים של יאוש, ולהדביק בשמחתו גם את כל הסובבים אותו, כדרכה של חסידות...

במילים אלו מסתיים תאורו המרתק של ר' שמואל שהשכיל להביע נאמנה את רגשותיו ההומים לגאון ישראל ולתאר בעניין את קורות משפחתו.

יתן ה', ונזכה במהרה לחזות בדברי הנביא ישעיהו "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" אמן ואמן.

בברכת התורה

הצ'רק

המשך מעמוד קודם

עת, כך גם כל גידול קרקע המיועד לשימוש שהנאתו וכליליו מן העולם נעשים בו זמנית באותה פעולה, כגון, שמן לסוך בו את הגוף או להדליק בו נר, יש לנהוג בו קדושת שביעית. לעומת זאת, עצים המיועדים להסקה פטורים מקדושת שביעית, כיון שההנאה העיקרית מהם היא לאחר שכלו מן העולם והפכו לגחלים.

האדמו"ר מצאנו זצ"ל נשאל, אם יש לנהוג בקדושת שביעית גם בטבק שמגדלים בארץ ישראל לצורך עישון סיגריות. בתחילת דבריו הוא מביא את דעת הסוברים ("גדולת מרדכי" סי' ט), שהואיל וזמן ההנאה מהטבק וכליליו מן העולם שווים, יש לנהוג בו קדושת שביעית.

למה אתה מעשן? אולם, בספרו "דברי יציב" (שו"ת חלק יו"ד סי' רי"ד), כתב האדמו"ר מצאנו, כי לדעתו אין חיוב לנהוג קדושת שביעית בעלי טבק אלו עקב מספר טעמים. א. יש לחלק בין ההנאה מעישון סיגריה לבין ההנאה מאורו של נר. שכן, הנהנה מאורו של נר, אכן הנאתו וביעורו שווה, שהרי האש המכלה את השמן, היא הנותנת את אורה. אולם, המעשן סיגריה, אינו נהנה אלא מהעשן של עלי הטבק שכבר נשרפו... ושוב אין כאן מקרה של "הנאתו וביעורו שווה", שהרי רק לאחר שנשרפו עלי הטבק, המעשן שואף את העשן לריאותיו ו"נהנה". ב. יש לפקפק אם ראוי להגדיר את העישון כהנאה, אחר שהתברר כי עישון סיגריות עלול לגרום למחלות חמורות ולהזיק לבריאות, וקדושת שביעית כלל אינה חלה על דבר שאין נהנים ממנו. ג. מאחר שבדרך כלל הסופגים עשן סיגריות אל קרבם עושים זאת כדי לשכך את עצביהם, אין להחשיב את העישון כאכילה או כהנאה, אלא כנטילת תרופה, וממילא אי אפשר להגדיר את עלי הטבק כחייבים בקדושת שביעית. אמנם, מן הראוי לציין, שיש רבים המחמירים כדעת ה"גדולת מרדכי" (עי' "ציץ אליעזר" חלק י"א סי' ס"ט).

דף ק/א חזי דעלך קא סמכינא

יועץ אלמוני מול "פנקס הקבלנים"

סוגייתנו מספרת, שריש לקיש הראה דינר לרבי אלעזר ובקשו שיחווה את דעתו אם אינו מזויף, ורבי אלעזר, שלא היה מומחה בבחינת מטבעות השיב כי המטבע אינו מזויף. בתגובה, אמר לו ריש לקיש "עלך קא סמכינא", כלומר, אני סומך על שיקול דעתך, ואם יתברר שטעית, עליך לפצות אותי על ההפסד שנגרם לי בגינך, כדון המזיק את חבירו ב"גרמי", וכך גם נפסק להלכה ("ישולחן ערוך" ח"ו"מ סי' ש"ו סעי' ו').

מסירת מידע שגוי לבעלי גמח"ס: על פי זה מחדש בעל ה"שלטי גיבורים" (הובא בש"ד שם סי' ק"ב), כי לא רק אדם שקבע על חפץ פגום שהוא כשיר חייב לשלם, אלא גם המייעץ לחבירו בדבר אופיו של פלוני, כאשר חבירו מברר עליו אם ניתן לסמוך על יושרו, או אם הוא אדם אמיד שניתן להלוות לו כספים בלא חשש לפרעונם וחבירו סומך על דיברתו, חייב המייעץ לשלם למלווה את סכום ההלוואה, אם הלווה לא פרע אותה.

בנוסף לכך, גם כאשר המייעץ לא אמר לחבירו באופן מפורש שהוא סומך על דבריו בלבד, חייב המייעץ לשאת בתוצאות דבריו, אם היה ברור ומובן מאליה שהוא סומך על דבריו ("ישולחן ערוך" שם). עם זאת, במקרים מעין אלו יש לוודא באופן מוחלט, שהמייעץ סמך על דבריו בלבד. דוגמא לדבר כתב הרב זילברשטיין שליט"א (זכרון טוביה בית דוד עמוד תקנ"ד), לגבי אדם שבירר אצל חבירו אם ניתן לסמוך על קבלן פלוני, וחבירו השיב לו שהוא אדם נאמן, ולבסוף הקבלן רימה את המייעץ והונה אותו. במקרה זה, גם אם מאופן דיבורם ניתן היה להבין שהמייעץ סומך על המייעץ בלבד, יתכן שהמייעץ רשאי לטעון, כי מאחר שב"פנקס הקבלנים" ניתן פרטים אודות אורחותיו של כל קבלן, הוא היה סמוך ובטוח, שחבירו יבדוק גם בפנקס זה אם ניתן לסמוך על הקבלן, ולפיכך, יש לעשות שאלת חכם האם אמנם ניתן לחייבו.

לפני עור לא תתן מכשול: בהקשר זה, חשוב לציין את דברי ה"חפץ חיים" זצ"ל (רכילות כלל ט' ה"ג) שהמייעץ לחבירו יתן אל ליבו להשיב נכונה באמת ובתמים, כאילו היה הדבר נוגע לו עצמו, ואם אינו נוהג כן, הרי הוא עובר על דברי התורה (ויקרא יט"ד) "לפני עור לא תתן מכשול".

עונג שבת

פרשת לך לך

- **"ברוך אברהם"** (כח/ב)
- אמירת "לחיים" בשתיית יי"ש
- **"וימלא את בשר ערלתם"** (כח/ב)
- ברית מילה באמצעות קרני לזר
- מילה בזמנה ומילה דחיה למי זכות הקדימה?
- **"אם מחוט ועד שרוך"** (כט/לה)
- רמז להלכות טלית ותפילין
- **"שרי אשתך לא תקרא"** (כט/לה)
- קבלת משרה תורנית משנה את המזל לטובה
- על נושאים אלו ועוד רבים אחרים תוכל לקרוא בספרי **"מאורות הדף היומי"-ג' חלקים** ניתן להשיג בחנויות הספרים להזמנות חייג:

03-616-06-57

כתובת המערכת

רחוב חתם סופר 3 בני ברק ת.ד. 471

טל. 03-6160657 פקס. 03-5780243

מחלקת מנויים

המעוניינים להצטרף למנויי "מאורות

הדף היומי" בעברית או באנגלית

בדואר: נא לפנות לטל. 03-616-06-57

בדואר אלקטרוני: נא לפנות

dafyomi@hadaf-hayomi.com

בפקס: נא לפנות לפקס 03-574-82-72

המעוניינים להשתתף בהוצאת הגליון לאור להנצחת יקיריהם ולעילוי נשמתם, נא לפנות

03-616-06-57

מחיר מנוי לחודש

בארץ ישראל 15 ש"ח בחו"ל \$ 6

חייג עכשיו: 03-616-06-57

נקודות הפצה בחו"ל

מנצ'סטר: הר"ר מנחם אדלר 7088575-44-161

לונדון: הר"ר יחזקאל אברט 020-84551997

בלגיה: הר"ר יעקב סדרוביץ 0475-263759

צרפת: הר"ר יהודה בוכינר 333-88140301

ארה"ב ניו ג'רסי: משפ"י פרי 201-871-5850

לוס אנג'לס: הר"ר שמואל לוינגר 818-5098880

מונטריאול: הר"ר שמואל צבי לנקס 514-2744160

באמצעות חברות

ניתן לקבל את הגליון "מאורות הדף היומי"

בעברית או באנגלית מידי שבוע-בדואר

לפרטים נא לפנות לטל. 718-972-5756

לעילוי נשמת

הר"ר ראובן גומבו ז"ל

ב"ר צבי ז"ל

וזוגי מרת **פראדל גיטל** ע"ה

ב"ר שמואל ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הר"ר יוסף דוד לנדאו ז"ל

ב"ר יעקב שמעון ז"ל נלב"ע כ"י חשוון תשל"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידינו הר"ר אפרים וזוגי מרת חוה ברנד שיחי-גבעתיים

חולון
בית הכנסת מאיר עיניים
משעולי פז קריית בן גוריון
בשעה 4:30
ע"י הרב יהודה קולדצקי
שליט"א
מרבני בית מדרשנו

עולם הדף היומי
להלן זמני שיעורים
בדף היומי
כפי שנמסרו למערכת

לעילוי נשמת

מרת לאה הדס ב"ר נחום לנגנטל

ע"ה

נלב"ע כ"א חשוון תשנ"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י ידידינו עו"ד הר"ר בן

ציון לנגנטל ומשפחתו שיחי